

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет журналістики, реклами та видавничої справи
Кафедра періодичної преси та медіаредагування

Силабус навчальної дисципліни

МАСОВА КУЛЬТУРА ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОСТІ

Посилання на профіль викладача:	https://fj.onu.edu.ua/musij-valentyna-borysivna/
Рівень вищої освіти:	Першій (бакалаврський)
Семестр, рік навчання:	2 (весняний) 2025-2026 навч. року
Обсяг:	3 кредити, загальна кількість годин – 90, з них: Для очної (денної) форми – 16 лекційних, 14 практичних, 60 годин на самостійну роботу; Для заочної форми – 6 лекційних, 4 практичних, 80 годин на самостійну роботу
День, час, місце:	відповідно до розкладу
Викладач:	Валентина Борисівна МУСІЙ , доктор філологічних наук, в.о. завідувача кафедри періодичної преси та медіаредагування
Контактна інформація:	v.musii@onu.edu.ua
Робоче місце:	бульвар Французький, 24/26, кафедра періодичної преси та медіаредагування (ауд. 71)
Консультації:	за затвердженим графіком
Передреквізити:	повна загальна середня освіта
Мета навчальної дисципліни:	формування у здобувачів вищої освіти уявлення про сутність понять «масова свідомість», «масова культура», «масова література», або «популярна література», орієнтована на «масове споживання» (<i>littérature populaire, de masse, mineure, souslittérature, marginale</i>) як значний феномен суспільного процесу сьогодення, який традиційно протиставляється поняттю «висока культура», «елітарна література»; вміння аналізувати тематику та поетичний обрій масової літератури; розуміння нетотожності понять «масова свідомість» та «свідомість культурної людини».
Завдання навчальної дисципліни:	формування базової компетенції, що передбачає засвоєння таких понять, як основні тенденції розвитку і своєрідність культурного процесу, з одного боку, та сприйняття творів реципієнтом; розуміння відношень між культурою (у першу чергу – мистецтвом) та дійсністю, генезису і функцій культури, змісту і форми витворів мистецтва, критеріїв художності.

<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен <i>знати</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у чому полягає сутність понять «культура», «популярна культура», «масова культура», «масова свідомість», «художність», «масовість» та «елітарність»; - характер зв'язків між словесністю та дійсністю, з одного боку, та словесністю та її реципієнтом, з іншого боку, на різних етапах розвитку культури; - загальні закономірності розвитку сучасної словесності, її жанровий склад, проблематику, напрями та течії <p><i>вміти</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – опрацьовувати та аналізувати вказані у списку джерела та додаткові з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати; – аналізувати запропоновані для перегляду твори кіномистецтва, архітектури, живопису та для читання художні тексти; – розкривати закономірності процесу розвитку культури в національному вирішенні проблем буття; – виявляти та розуміти вторинність мови, яку використовує масова культура (клішування прийомів).
<p>Зміст навчальної дисципліни:</p>	<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 1. Тракткування феномену масовості у соціології, психології, культурології</p> <p>Тема 1. Феномен масового як прояву психічної діяльності у групах та колективах: основні аспекти проблеми.</p> <p>Тема 2. Масова культура та її специфічні ознаки. Масова і популярна культура; «висока» і «низька» культура; елітарна і масова культура; масова культура і культура тоталітарна; сутність таких явищ культури як «андеграунд», «концептуалізм», «субкультура».</p> <p>Тема 3. Кітч як прояв масової культури.</p> <p>Тема 4. Генезис масового читання, поступове формування його базового сюжетного фонду.</p> <p>Тема 5. Жанровий склад сучасної масової літератури: <i>детективний або кримінальний роман, хоррор, антиутопія, «рожеві» романи про кохання, фентезі.</i></p> <p>Тема 6. Обговорення питань масового сприйняття літератури на сторінках художніх творів; сутність «художньої критики», яку пропонує П'єр Байяр.</p> <p style="text-align: center;">Змістовий модуль 2. Феномен масовості і ЗМІ</p> <p>Тема 7. Форми впливу ЗМІ на масову свідомість.</p> <p>Тема 8. Вплив соціальних мереж на масову культуру та масової культури на платформи соціальних мереж. Роль теорій вибіркового сприйняття (люди обирають ті повідомлення і медіа, які відповідають їхнім переконанням) та соціального впливу (люди з більшою імовірністю орієнтуються на думки та вчинки тих людей, якими вони захоплюються) на вирішення питання про взаємопов'язаність соціальних мереж та масової культури.</p> <p>Тема 9. Комікс як жанр, органічність коміксу для періодики.</p>
<p>Методи навчання:</p>	<p>Лекція, розповідь, пояснення, бесіда, евристична бесіда, інструктаж</p>
<p>Рекомендована література:</p>	<p>Масова культура як феномен сучасності: методичні вказівки та завдання для здобувачів першого (бакалаврського) рівня</p>

спеціальності / укладач В.Б. Мусій. Одеса: Одеський національний університет, 2025.

Основна

1. Бежнар Г.П. Теорія масової культури: курс лекцій: навчальний посібник (електронне видання). Київ, 2020. URL: <http://www.philosophy.univ.kiev.ua>
2. Белінська Л.С., Глушко М.С., Данилиха Н.Р., Шевчук А.В. Народна, елітарна та масова культура у соціальному дискурсі: монографія. Львів: Львівський національний університет, 2021. 168 с.
3. Бовсунівська Т.В. Жанрові модифікації сучасного роману: монографія. Харків: Вид-во «Діса-плюс», 2015. 368 с.
4. Гусев В.А. Масова література в сучасній соціокультурній ситуації. *Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки*. 2018. № 2 (53). С.4 – 9.
5. Жукова Н. Елітарна література в іменах: монографія. Київ: Ін-т культурології НАН України, 2016. 304 с.
6. Масова література: проблема інтерпретації, змісту та форми: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Миколаїв: МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2015. 274 с.
7. Мусій В.Б. Феномен двійництва у світовій літературі крізь призму міфопоетики. Одеса: Видавець В.С. Назарчук, 2024. 136 с
8. Сучасна масова література як феномен культури: навчальний посібник /Уклад. А.В. Землянська, Т.М. Шарова. Мелітополь: ФОП Однорог, 2021. 100 с.
9. Устименко-Косоріч О.А. Масова та елітарна культура: проблеми взаємодії: навчальний посібник. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2015. 175 с.
10. Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр: монографія. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. 432 с.

Додаткова

1. Бушанський В. Становлення масової культури: шлях до кітч у андеграунду. *Наукові записки ІПіЕНД імені І.Ф. Курбаса НАН України*. Вип. 4(60). 2018. С.122 – 134.
2. Данкан Р., Міт М., Левіц П. Силва коміксів. Історія, форма і культура. Київ: ArtHuss, 2020. 512 с.
3. Дерев'янченко Н.В. Риси поетики масової літератури у творчості М.Уельбека. URL: <https://core.ac.uk/pdf>
4. Драч І.Д. Масова та елітарна література: межі функціонування термінів. *Вісник Житомирського державного університету*. 2011. Вип. 58. Філологічні науки. С.116 – 120.
5. Лютий Т. Популярна і масова культура. *Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство*. 2019. Т.3. С.86 – 99.
6. Макклауд С. Зрозуміти комікси. Невидиме мистецтво. Київ: РІДНА МОВА, 2019. 224 с.
7. Михед О. Бачити, щоб бути побаченим: реаліті-шоу, реаліті-роман та революція онлайн. Київ: ArtHuss. 2016. 344 с.
8. Мусій В. Пригоди героя «Дольчевіти» Р. Малиновського у просторі гетеротопії. *Султанівські читання: зб. статей*. Вип.ХІ. Івано-Франківськ: Симфонія Форте, 2022. С. 76 – 84.
9. Мусій В.Б. Семантика тілесних образів в оповіданні Романа Малиновського «Бенкет». *Вчені записки ТНУ. Серія Філологія*.

	<p><i>Журналістика</i>. 2022. Т. 33 (72). № 2. Ч. II. С.117 – 121. (DOI: https://doi.org/10/32838/2710 - 4656/2022.2-2/18) (адреса статті: http://philol.vernadskyjournals.in.ua/archive?id=94)</p> <p>10. Обріст Г.У., Крамб Р., Шпігельман А., Карлін Дж., Філоненко Б. Комікс у музеї сучасного мистецтва. Харків: SST Publishing, 2018. 112 с.</p> <p>11. Філоненко С.О. 100 відтінків чорного: нуар як жанр і стиль у сучасній масовій літературі. <i>Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету</i>. 2014. Вип.11. С.24 -31.</p>
Оцінювання:	<p>Поточний і періодичний контроль: усне опитування, оцінювання активності на семінарі, оцінювання виконання студентами завдань для самостійної роботи у тому числі й виконання ними презентацій за окремими темами.</p> <p>Підсумковий контроль: залік</p> <p>Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.</p>
ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»): <i>Відвідування занять</i> <i>Регуляція пропусків</i>	Відвідування семінарських занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій. Порядок та умови навчання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І.Мечникова».
<i>Дедлайни та перекладання</i>	Слід дотримуватися запропонованих у розкладі термінів складання сесії.
<i>Політика академічної доброчесності</i>	Регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» (polozhennyaantiplagiat-2021.pdf (onu.edu.ua))
<i>Використання електронних пристроїв на занятті</i>	Під час занять не дозволяється користуватися мобільними телефонами, які попередньо мають бути переведені у беззвучний режим. Електронні пристрої використовуються лише за умов наявності відповідної вимоги в навчальному завданні.
<i>Комунікація</i>	Всі робочі оголошення або надсилаються через старосту академгрупи на електронну пошту або Google-клас, або Telegram. Студенти мають регулярно перевіряти повідомлення і вчасно на них реагувати.